

La normativa del nuovo Codice, a cura di Ernesto Cappellini. Verona 1983. Ed. Queriniana ss. 432.

Dzieło to jest komentarzem zbiorowym do nowego Kodeksu prawa kanonicznego, napisanym przez 12 autorów, pod redakcją E. Cappeliniego. W swej „prezentacji” redaktor informuje czytelnika, iż dzieło to mogło być opublikowane w stosunkowo krótkim czasie po promulgacji KPK przez Jana Pawła II dzięki temu, iż autorzy już wcześniej przygotowywali swoje komentarze na podstawie schematu z 1980 r., a obecnie dokonali tylko odpowiednich modyfikacji.

Dzieło to składa się z 13 rozdziałów. Rozdział I — *Nowy kodeks między wiernością i nowością* s. 10-26 — został napisany przez Giorgio Felicianiego. Na jego treść składa się: krótka charakterystyka zbiorów przepisów prawa kanonicznego, jakie ukazały się w ciągu dziejów, ze szczególnym uwzględnieniem

KPK z 1917 r. Obszerniejszy charakter mają refleksje Autora na temat oryginalnej natury zbioru norm prawa kanonicznego, jakim jest nowy KPK, który istotnie różni się od zbiorów norm prawa świeckiego współczesnych państw. Szczególną cechą nowego zbioru jest wierność duchowi Soboru Watykańskiego II i wierność tradycji kanonistycznej. Nowy KPK ma odpowiadać potrzebom Kościoła w następnych latach. Autor nie podejmuje jednak oceny, jak dalece podoła on temu zadaniu.

Rozdział II — *Normy ogólne* s. 27-66 — został napisany przez Giampiero Mazzonego. Po krótkim porównaniu treści norm zamieszczonych w księdze I : KPK z 1917 r. i KPK z 1983 r., Autor omawia poszczególne tytuły I księgi nowego KPK.

Rozdział III — *Wierni, duchowni i konstytucja hierarchiczna Kościoła* s. 67-107 — napisał Tarcisio Bertone. Zamieszczony tu został syntetyczny komentarz do cz. I i II księgi II nowego KPK. Autor omówił tu: obowiązki i uprawnienia wszystkich chrześcijan oraz świeckich i duchownych, podmioty najwyższej władzy w Kościele powszechnym oraz podmioty władzy w kościołach partykularnych. Na koniec zamieszczono porównanie treści cz. I i II księgi II nowego KPK ze schematem *Lex Ecclesiae Fundamentalis* oraz nauką Soboru Watykańskiego II w tej materii.

Rozdział IV — *Instytuty życia konsekrowanego i społeczności życia wspólnego* s. 109-134 — napisał Mario Marchesi. Zawiera wierny komentarz do cz. III księgi II nowego KPK według następującego porządku: normy ogólne, instytuty zakonne, instytuty świeckie.

Rozdział V — *Funkcja nauczania Kościoła* s. 135-165 — napisany przez Agostino Montanę zawiera komentarz do księgi III nowego KPK, według następującego porządku: podstawowe zasady, treść i źródła, charakterystyka norm, uwagi końcowe.

Rozdział VI — *Sakramenty zbawienia* s. 165-199 — jest pióra Ernesto Cappelliniego. Komentarz zamieszczony w tym rozdziale dotyczy wszystkich sakramentów świętych z wyjątkiem sakramentu małżeństwa.

Następne dwa rozdziały zostały poświęcone problematyce sakramentu małżeństwa. Rozdział VII — *Dyscyplina małżeństwa i magisterium soborowe* s. 201-222 — pióra Omretty Fumagali Carulli dotyczy koncepcji małżeństwa i konsensu małżeńskiego w aspekcie porównawczym. Autorka porównuje tu koncepcję małżeństwa, jakiej hołdował KPK z 1917 r., Sobór Watykański II i nowy KPK z 1983 r. Rozdział VIII — *Normatywność dotycząca małżeństwa duch Soboru i szczególna nowość* s. 223-244 — napisał Sabino Ardito. Rozdział

ten bardziej ujęto w aspekcie dogmatyczno-prawnym aniżeli poprzedni. Autor omawia tu następujące kwestie: naturalne powołanie do małżeństwa, sakramentalność małżeństwa, duch pastoralno-soborowy.

Rozdział IX — *Inne akty kultu, miejsca i czasy święte* s. 245-259 — napisany przez Mario Marcheskiego jest komentarzem do cz. III księgi IV nowego KPK. Nie ogranicza się do samego wyjaśnienia przepisów kodeksowych, ale porównuje je ze schematem i stara się wskazać ich treść teologiczną.

Rozdział X — *Dobra doczesne Kościoła* s. 261-283 — napisał Virginio Rovero. Zawiera komentarz do księgi V nowego KPK z uwzględnieniem pojęć, jakimi posługuje się pracodawca, oraz innowacji, jakie zostały wprowadzone z inicjatywy Soboru.

Rozdział XI — *Normatywność karna w Kościele* s. 285-331 — napisany przez Francisco Coccopalmariego, zawiera stosunkowo obszerny komentarz do księgi VII nowego KPK. Autor wyjaśnia pojęcie przestępstwa i kary kościelnej w ogólności, zasady wymierzania i zwalniania z kar oraz typy przestępstw kościelnych.

Rozdział XII — *Procesy* s. 333-392 — pióra Gian Paolo Valsecchiego, przedstawia wykład księgi VII nowego KPK z wyjątkiem problematyki procesu administracyjnego. Omówione zostały tu przepisy dotyczące procesu zwyczajnego oraz niektórych procesów specjalnych, a mianowicie: sposobów uniknięcia procesu oraz procesu karnego.

Rozdział XIII — *Procesy administracyjne* s. 393-403 — napisany przez Paolo Monetę, zawiera syntetyczny komentarz przepisów dotyczących: postępowania zmierzającego do pojednania stron w celu zapobieżenia powstaniu sporu administracyjnego oraz rekursu hierarchicznego i procedury przy usuwaniu i przenoszeniu proboszczów.

Należy zauważyć, iż artykuły zamieszczone w tym dziele nie są opra-

cowane w sposób jednolity pod względem metodologicznym. Jedne są przedstawione w sposób analityczny, inne — zbyt syntetyczny.

Stosunkowo wyczerpująco zostały potraktowane partie materiału prawnego, które zamieszczone są w księdze III i VI nowego KPK.

Dział prawa małżeńskiego został potraktowany odmiennie niż inne działy. Wydaje się, iż zaprezentowane tu

ujęcie jest zbyt akademickie i mało praktyczne. Zapewne komentarze do poszczególnych części nowego KPK, jakie zostały zamieszczone w tym dziele, nie są jeszcze dojrzałe. Z uznaniem należy jednak podkreślić aktywność grupy kanonistów włoskich za dobre tempo pracy zespołowej, której owocem jest omawiane dzieło.

Ks. Józef Krukowski